

Mindörökké április 1.

Mindennek van határa. De úgy látszik, a szavakkal való visszaélésnek nincsen. S most már nemcsak a politikusok – hanem az írók is. Úgy látszik, elirigyelték, hogy a politika uralja a nyilvánosságot, s rájuk mint írókra, azaz a műveikre nem sokan kíváncsiak, produkáltak hát egy vitát, s meg kell hagyni, a verbális politikusokat megszegyenítő, alpári hangon.

Ha **Eörsi Istvánnak** és Hernádi Gyulának valóban az volt a fő célja, hogy figyelmet keltsenek, hát akkor figyeljünk rájuk. Miről szól a vita? Majdnem lényegtelen. Hiszen az, hogy egy írószövetség van-e vagy kettő, illetve hét avagy nyolc szervezet, az a világon senkit sem érdekel, nincs is tétje, hisz miért ne lehetne akárhány.

Nem lehet hát pontosan megmondani, mi motiválta **Eörsi Istvánt** botrányt kavarázó cikke megírásában (Van-e, ami nincs? Népszava, márc. 27.) A sérteni akaráson kívül nem sok egyéb indokot látok. De nem a sértegetéssel van bajom. **Eörsi** cikke végén fölidézik egy huszonöt évvel ezelőtti vitát, ekképpen: „azt mondta Ágh István, hogy velem vitatkozik, mert én még az anyám hasában is könyvet olvastam. »Hát te mit csináltál – kérdeztem válaszképpen –, csak nem legyeket fogtál?«” **Eörsi** jelképesnek érzi szóváltásukat, s így fordítja le: „Az írószövetség olyan írók kipárolgását közvetíti, akiknek szemében az olvasás kárhozatos tevékenység.”

Én is jelképesnek érzem. **Eörsi István** ezekkel a mondatokkal nem kevesebbet tesz, mint életre kelti a rengeteg kárt okozó és terméketlen népi-urbánus vitát. De nem ez a fő bajom vele, hanem ahogyan Ágh István szavait értelmezi. Azok a szavak nem jelentik, nem jelenthetik az olvasás kárhoztatását. Azt **Eörsi** nálam jobban tudja, mit jelent, ha egy első generációs fiatal értelmiségi vita közben arra utal, hogy vitapartnere – von haus aus – mekkora előnyben van vele szemben olvasottság, műveltség dolgában. Keserű düh, kisebbségi érzés van Ágh mondatában, semmi más, és micsoda fölényes gúny, lenézés a replikában. Becsületére legyen mondva **Eörsinek**, hogy nem hallgatja el ezt az ízléstelen és megalázó választ: legyeket fogtál anyád hasában? Becsületére, mert az nem lehet, hogy nem érzi, mit jelent a válasza. És nem lesz büszke dühödt válaszára Hernádi Gyula sem. Nem az a baj, hogy a két nagyszerű debattert elragadták indulataik, hanem az, hogy közben megfeledeztek arról, hogy írók, és nyelvi tehetségüket azért kapták, hogy igazat mondjanak. Mert természetesen nem igaz, hogy **Eörsi** rossz szépíró, rossz drámaíró, az pedig végképp nem, hogy rossz publicista lenne. Hernádinak nincs más célja, mint sértésért viszonsérteni, s mivel lehet egy író sárba tiporni leginkább: ha azt mondják rá: tehetségtelen. A többi sistergő igazságtalanságot nem sorolom, **Eörsi** életútjának hernádis fölrajzolása semmilyen igazságpróbát nem állna ki, s az új szövetség alapítóinak jellemzése – „A multikulturális üvegházak slapaitisszal fertőzött és fertőző képviselői. Az a gyűlöletektől fortyogó irodalmi beltenyészet, amely nem kirekeszt, hanem pénzzel, hatalommal berekeszt, beolvaszt magába – már akit erre kaphat” – ez is inkább dühkitörés, nem jellemzés.

Kérem a tisztelt olvasót, ne higgye el, hogy mindent lehet. Hogy a szavak, mondatok bárhogy értelmezhetők.

Ahogy Ágh István idézett mondata nem érthető az olvasás leszólásának, éppúgy a Maczó Ágnes róthmanózája ellen tiltakozókra sem lehet azt mondani, hogy védik Rákosit, a kommunista diktátort, vagy hogy fasiszták. Ez is a legócskább hangulatkeltés világába tartozik. Hiszen bizonyíthatóan senki sem Rákosit védte, csak azt nem értették a tiltakozók, ha Rákosi történelmi bűneiről van szó, az alelnökasszony miért emlegeti Róth Manót.

A kispapok lassan két hete erőlködnek, hogy kimosdassák szerencsétlen elszólása miatt bíralt alelnököket. Több képtelen verzióval álltak elő, de arra sosem volt magyarázat: miért mondta? Miért így mondta? Egyébként a mostani, legújabb változat a legjobb, kár hogy nem jutott kicsivel előbb eszükbe. Hogy a rőt manó az egy csúfnév, a németből jön és annyit tesz, hogy vörös törpe. Csak az a szépséghibája, hogy ellentmondásban van az előző verzióval, mely szerint ez volt Rákosinak az illegalitásban viselt egyik neve. Ugyan miért választott volna csúfnevet magának? Hogy a nép ajkán élt volna ez a csúfnév? Ez meg azért nem jó, mert a kispapok szövegmagyarázóik erről nem értesítették idejében a népet. Az persze igaz, hogy egy róthmanó sem ér meg ekkora fölhajtást. De aligha lett volna ilyen nagy hangzavar körülötte, ha aki hibázott, nem magas közjogi méltóság lenne, s ha elnézést kért volna meggondolatlan szavaiért.

Újra és újra mondom, nem lehet büntetlenül elbitorolni a szavak értelmét. Ha a szavak elvesztik értelmüket, elvesztik hitelüket a politikusok is, s ne adja isten, az írók is.

A hazugságok, különösen az ilyen fölháborítóan átlátszóak, idővel föltűnnek az újságolvasóknak. S ha már végképp nem lehet tudni, mi az igaz, mi nem, a közönség elfordul a sajtótól, elfordul a politikától.

A sajtó halála az lenne, ha az olvasók minden reggel azzal a gyanakvással böngésznék a híreket, ahogy április elsején szokás.

SZÁLE LÁSZLÓ